

Advies

**Sectorraad Kunsten en Erfgoed
19 maart 2024**

Advies naar aanleiding van de procesevaluatie van de toekenningsprocedure ronde werkingssubsidies 2023-2027 in het kader van het Kunstendecreet

CONTEXT

Met het Kunstendecreet ondersteunt de Vlaamse overheid de professionele kunsten in Vlaanderen en Brussel. Op 23 april 2021 bekrachtigde de Vlaamse Regering een gewijzigd decreet, alsook het bijhorende uitvoeringsbesluit van 16 juli 2021. Het nieuwe decreet is van kracht sinds 1 januari 2022.

De Sectorraad Kunsten & Erfgoed van de SARC evalueert met dit advies de uitvoering van de toekenningsprocedure nu de cyclus voor de structurele werkingssubsidies voor een eerste maal is doorlopen. De sectorraad nodigde oKo, Kunstenpunt, de Adviescommissie Kunsten, de Artiestencoalitie en het Team Kunsten en Cultureel Erfgoed van het Departement Cultuur, Jeugd en Media uit tijdens de plenaire vergaderingen om vanuit verschillende hoeken geïnformeerd te worden over hun evaluatie van het proces.

De Sectorraad Kunsten en Erfgoed van de SARC wil met dit advies op eigen initiatief ook een bijdrage leveren aan de procesevaluatie van de eerste ronde structurele subsidies binnen het Kunstendecreet en formuleert hierna de eigen bevindingen en aanbevelingen.

ADVIES

Algemeen

> **Combineren werkingssubsidie met projectsubsidie**

Organisaties die een werkingssubsidie ontvangen, mogen geen projectsubsidies aanvragen, ook niet voor individuele kunstenaars waar de organisatie mee wil samenwerken. De sector werkt per definitie op een zeer flexibele wijze. Het is onmogelijk om alle opportuniteiten jaren op voorhand goed in te schatten. Deze administratieve beperking is nefast voor individuele kunstenaars én voor organisaties, want er kan niet ingespeeld worden op een belangrijke opportuniteit die zich aandient en niet voorzien was in het beleidsplan van de organisaties. Heel wat kunstenaars doen trouwens liever beroep op de know how van een organisatie dan zelf de eindverantwoordelijkheid te moeten dragen voor een projectsubsidie.

Aanbeveling

Onder een bepaald drempelbedrag zou men het combineren moeten kunnen toelaten, zoals dit voorheen het geval was. Een belangrijk voordeel van het toekennen van projectsubsidies aan organisaties die reeds een werkingssubsidie ontvangen, is dat individuele kunstenaars die de eindverantwoordelijkheid over het beheer van een projectsubsidie liever niet zelf opnemen, toch gebruik kunnen maken van de know how in een bestaande structuur.

> **Aanvullende voorwaarden werkingssubsidies**

Artikel 76 van het uitvoeringsbesluit bepaalt dat de ontvanger van een werkingssubsidie die inzet op de functie presentatie of productie (al dan niet in combinatie met de functies participatie, ontwikkeling of reflectie) over de hele beleidsperiode gemeten, gemiddeld minstens 20% aan eigen opbrengsten moet verwerven en dat organisaties die alleen inzetten op de functie participatie, ontwikkeling of reflectie over de hele beleidsperiode gemeten, gemiddeld minstens 7,5% aan eigen opbrengsten moeten verwerven.

In de gesprekken die gevoerd zijn met de verschillende belanghebbenden uit de sector heeft de SARC een aantal problematische gevolgen van deze bepaling opgevangen:

- Van zodra een organisatie de functie(s) participatie, ontwikkeling en/of reflectie (7,5% EI) combineert met de functie(s) presentatie en/of productie (20% EI) wordt van de organisatie verwacht dat zij over de hele lijn 20% eigen inkomsten behalen. Dat is een aanzienlijke verhoging en de SARC betwijfelt de zinvolheid ervan. De SARC ziet grote onderlinge verschillen in de sector op het vlak van de mogelijkheid om zo'n hoog percentage eigen inkomsten te behalen. Dit kan ertoe leiden dat organisaties bij het opstellen van een dossier bepaalde functies vermijden, wat een impact kan hebben op de werking van de sector als geheel.
- De SARC werd geïnformeerd dat er strenger opgetreden wordt tegenover organisaties die het gevraagde percentage eigen inkomsten niet behalen.

Aanbeveling

De SARC vraagt om de impact op de keuzes van organisaties en de haalbaarheid van wat gevraagd wordt, namelijk het behalen van 20% eigen inkomsten indien men de functie(s) productie en/of presentatie combineert met een of meer van de andere drie functies, nader te onderzoeken. Daarnaast vraagt de SARC om de verstrenging die momenteel leidt tot sanctionering een halt toe te roepen, of toch ten minste tot wanneer de effecten beter bestudeerd zijn.

Aanvraag

> **KIOSK en het format van de aanvraag**

Digitale ontwikkelingen gaan zeer snel en zorgen voor nieuwe mogelijkheden inzake gebruiksvriendelijkheid, automatisering, planlastvermindering, etc. De mogelijkheden die het digitaal platform KIOSK biedt zijn in dat licht te beperkt ontwikkeld. Dat is nochtans voor alle gebruikers (administratie, beoordelaars, aanvragers) van belang.

Het format dat KIOSK aanbiedt om een aanvraag mee te realiseren, laat meer vrijheid toe dan voorheen, maar is te veel opgebouwd vanuit de logica van de beoordeling en de behandeling door de administratie van het Departement CJM. De gebruiker wordt bijgevolg gedwongen om het verhaal over de eigenheid van de werking op te delen en aan te passen aan de beoordelingslogica.

Aanbeveling

De SARC raadt aan om te investeren in een performanter digitaal platform dat voor alle betrokken partijen hedendaagse technologie incorporeert ten voordele van de gepaste automatisering, de toename van de gebruiksvriendelijkheid en de realisatie van de beoogde planlastvermindering.

De SARC pleit voor een meer open format voor zowel het inhoudelijke als het zakelijke plan, vergezeld van duidelijke richtlijnen over welke concrete informatie noodzakelijk is en volgens welke beoordelingscriteria er beoordeeld zal worden. Indien het format bewust beperkt gehouden wordt, vraagt de SARC om meer contactmomenten met de organisaties te voorzien, alsook voldoende ruimte om dossiers toe te lichten, complementair aan het dossier in KIOSK.

> **Werkingssubsidie voor twee beleidsperiodes**

De SARC stelt vast dat de subsidievoorwaarden voor tienjarige werkingssubsidies weinig onderscheidend zijn. Erg veel organisaties in de sector voldoen er in principe aan. Tegelijkertijd zijn de bijkomende beoordelingscriteria heel erg open en weinig omschreven. Enige ruimte voor een eigen invulling van een 'landschapsversterkende rol' is uiteraard prima, maar de criteria zijn nu zo vaag dat de commissies erg verschillende, tot soms zelfs conflicterende standaarden hanteerden, zoals blijkt uit het verslag van de Landschapscommissie.

Aanbeveling

Er is nood aan een heldere visie wat betreft de doelstelling van de werkingssubsidie voor twee beleidsperiodes, op basis van een grondige evaluatie door alle betrokken partijen. Op basis daarvan moet de visie bijgesteld worden waarna er werk gemaakt kan worden van duidelijkere subsidievoorwaarden en bijkomende beoordelingscriteria voor de volgende subsidieronde.

> **Instroom**

De lat voor wie werkingssubsidies voor de eerste maal wil aanvragen, ligt hoog in het Kunstendecreet. Organisaties die klaar zijn voor de uitbouw van een volwaardige werking hebben nood aan een tijdelijke stabiele financiering, die de structurele kost van de uitbouw van een werking ondersteunt. Organisaties hoeven zo niet langer gedwongen projectmatig te opereren en kunnen efficiënter toewerken naar het kwaliteitsniveau op artistiek en zakelijk vlak dat nodig is voor een structurele erkenning. Daar bestaan nu geen gepaste financieringskaders voor.

Aanbeveling

Organisaties die graag de overstap willen maken naar een aanvraag voor een structurele subsidiëring zouden de kans moeten kunnen krijgen om dit gefaseerd te doen, aan de hand van een twee- of driejarige subsidieperiode voor werkingen in plaats van gebruik te moeten maken van middelen voor opeenvolgende projecten.

Beoordeling

> **Samenstelling en opleiding van de beoordelingscommissies**

Het begrip 'betrokkenheid' is in deze subsidieronde bijzonder streng toegepast waardoor de andere selectiecriteria naar de achtergrond zijn verdrongen. Het heeft er onder meer voor gezorgd dat er soms onvoldoende disciplinegebonden expertise aan de beoordelingstafel aanwezig was.

Voor de SARC zijn de volgende zaken nog onduidelijk of ontbrekend:

- transparantie rond de competenties van de beoordelaars;
- de afwegingen voor de samenstelling van de beoordelingscommissies;
- de grond voor de toewijzing van dossiers aan specifieke commissies.

Aanbeveling

Zorg voor meer duidelijkheid naar kandidaat-commissieleden toe over de opdracht van de commissies en wat dit concreet voor hen betekent op het vlak van werklust, engagement en niet-betrokkenheid. Zorg ook voor meer transparantie over de noodzakelijke competenties bij de samenstelling van de pool en in de volgende fase over de nodige diversiteit aan competenties en expertise bij de samenstelling van de commissies. Voor de SARC is het onduidelijk welke criteria gehanteerd worden bij de samenstelling van de commissies.

De SARC vraagt om de invulling van het begrip 'betrokkenheid' opnieuw te bekijken en ten minste te zorgen voor een goede balans in de eindselectie t.o.v. de andere selectiecriteria. Dit kan door de pool vroeger in het proces samen te stellen.

Creëer een hogere mate van professionalisering door grondige kennisopbouw en het voorzien van een degelijke opleiding en ondersteuning door het Departement CJM. Herintroduceer de werkbezoeken om de kennis van het werkveld te vergroten. De steunpunten Kunstenpunt en VI.BE en de beroepsfederaties kunnen hierin een belangrijke rol spelen.

> **Budgettaire indeling per commissie**

De SARC meent dat het werken met een toebedeeld bedrag in de commissies een goede aanpak is. De SARC adviseert om dit principe aan te houden maar om een verbetertraject aan te gaan om de pijnpunten aan te pakken. Er is onderzoek nodig naar de gehanteerde parameters voor de verdeelsleutels: zijn deze voldoende fair en hebben ze voor een eerlijke verdeling gezorgd?

Het bepalen van de budgetten per commissie aan het begin van het proces, terwijl men nog geen zicht heeft op de inhoudelijke (zakelijke en artistieke) kwaliteit van de dossiers en de gevraagde subsidiebedragen, resulteerde soms in een inadequate verdeling van de budgetten, waar later niets meer aan gewijzigd kon worden. Dat dient geremedieerd te worden.

Uit het beoordelingsproces blijkt dat de commissies verschillende strategieën gehanteerd hebben om met het budget om te gaan waardoor een gevoel van ongelijkheid in behandeling kon ontstaan. In de categorie 'positief binnen budget' was er sprake van grote druk vanuit de beschikbare budgetten, waardoor in sommige commissies al te makkelijk de kaasschaafmethode toegepast werd. De SARC realiseert zich dat de oorzaak voor dit gevoel van ongelijke behandeling zich op diverse terreinen bevindt en roept dus op om een systemische aanpak uit te werken om dit te vermijden in de toekomst.

De SARC wil, naast appreciatie, enige bezorgdheid uitspreken over de verdeling van het extra budget nadat de beoordelingsfase was afgelopen. Er werd tijdens het beoordelingsproces niet voor elk dossier een subsidiebedrag geadviseerd, wat er bij het 'opvissen' van beoordelingen 'positief buiten budget' toe geleid heeft dat zij vaker (een benadering van) het gevraagde bedrag ontvangen hebben, dan degenen die 'positief binnen budget' beoordeeld werden en een lager dan gevraagd adviesbedrag kregen. De groep 'positief binnen budget' kreeg op die manier de indruk soms benadeeld te worden ten opzichte van de groep 'positief buiten budget'.

De SARC meent dat de Adviescommissie Kunsten dergelijke vormen van ongelijke behandeling moet signaleren aan de administratie aangezien dit tot rechtsonzekerheid kan leiden. De SARC verwijst in deze context ook naar de afstemmingcommissie, zoals ontwikkeld werd binnen het Cultureelerfgoeddecreet, als voorbeeld van een goede praktijk.

Aanbeveling

De SARC adviseert om het beschikbare budget pas toe te wijzen nadat de fase van de inhoudelijke intrinsieke beoordeling van de voorliggende aanvragen afgerond is. Er kan op voorhand een richtbudget meegegeven worden, maar dit moet flexibel zijn naargelang het aantal positief beoordeelde dossiers. Afwijkingen van het gevraagde bedrag moeten beter beargumenteerd worden

en er moeten duidelijke richtlijnen opgemaakt worden over hoe commissies concrete voorstellen kunnen doen om extra budgetten toe te wijzen.

Er zijn richtlijnen nodig die een gelijke wijze van handelen over alle commissies heen richting geven. De SARC pleit voor meer afstemming onder de beoordelaars en onder de commissies. Dit kan gerealiseerd worden door het installeren van een permanent voorzittersoverleg voor en tijdens de beoordelingsprocedure. Ook zijn er goede tools nodig in functie van toelichtingen bij begrotingen en bij budgetbesprekingen, zodat vergelijking en analyses van de budgetten op dezelfde wijze gebeuren.

De SARC raadt aan om commissieleden aan te sporen om zorgzaam om te gaan met de organisaties door voldoende financiële ademruimte te voorzien bij het bepalen van de adviesbedragen en dus geen generieke procentuele budgetverminderingen toe te passen. Het is aangeraden om in voorkomend geval per commissie een nota te maken waarin advies over de mogelijke besteding van extra budget door de commissie kan gemotiveerd worden, met prioritaire aandacht voor integrale toekenning aan de dossiers binnen budget.

> **Werklast van de beoordeling**

Een te krappe timing om de dossiers door te nemen heeft geleid tot kwaliteitsverlies van de beoordelingen, demotivatie en uitval van commissieleden.

Aanbeveling

Er moet meer tijd voorzien worden voor de beoordelaars om de dossiers door te nemen. Bij voorkeur kan de procedure met 1 maand verlengd worden door de indiendatum te vervroegen. De pool van beoordelaars vroeger in het proces samenstellen en in aanloop naar de beoordeling werkbezoeken organiseren kan helpen. Laat commissieleden ervaring opdoen met de beoordeling van projecten en beurzen en bevorder het gericht volgen van de specifieke disciplines of werkvormen voor de organisaties die ze zullen moeten beoordelen. Verdeel de aanvragen zo lang mogelijk op voorhand over de commissies, zodat kennisopbouw mogelijk wordt.

Ook moet het aantal te behandelen dossiers per beoordelaar beter verdeeld worden of moeten er grotere commissies samengesteld worden. Zorg voor een correcte vergoeding van de beoordelaars, ook voor het voorbereidend werk. Dit maakt het beoordelingswerk ook voor ondernemers en zelfstandigen aantrekkelijker.

> **De zakelijke beoordeling**

Er werd een sterk wisselende kwaliteit van de zakelijke beoordeling vastgesteld. De vereiste expertise voor het zakelijk luik vergt een gedeeld oordeel van meerdere personen en een onderbouwde insteek van de secretaris aan de beoordelingscommissie met extra aandacht voor de correcte toepassing van fair pay en fair practices.

Aanbeveling

Zorg voor concrete en heldere richtlijnen voor de zakelijke beoordeling. Zorg ook voor toezicht op de kwaliteit van het werk (insteken, preadviezen, adviezen) van de secretarissen en de beoordelaars.

Voorzie extra opleiding en voorbereidingstijd voor de secretarissen en beoordelaars om het zakelijk aspect van de beoordeling kwalitatiever uit te voeren en om beter te begrijpen hoe de principes van fair practices omgezet kunnen worden in richtlijnen voor de beoordeling.

> **Mondelinge toelichting**

Het voorzien van een mondelinge toelichting beschouwt de SARC als een positieve evolutie, maar in zijn huidige vorm laat het te weinig ruimte voor dialoog. De vragen werden niet op voorhand meegedeeld, wat een beperking vormde voor de bespreking.

De SARC stelde vast dat het doel van de toelichting en de methodologie verschillend werd opgevat naargelang de commissie. Zo werd bijvoorbeeld de beperking tot drie vragen niet systematisch aangehouden. De toon en stijl van de commissieleden was verschillend. Vragen naar verduidelijking klonken soms meer als kritiek waartegen de aanvrager zich moest verweren.

Ook was het onduidelijk hoe de representanten de inhoud van de toelichting terugkoppelden naar de commissie. Belangrijker nog: de gegeven verduidelijkingen werden te weinig meegenomen bij het opstellen van de definitieve adviezen.

Aanbeveling

Vorm de toelichting, waarbij nu slechts in één richting gecommuniceerd wordt, om tot een dialoog. De SARC begrijpt dat een dergelijk gesprek gelimiteerd moet zijn in de tijd, maar vraagt toch om meer tijd te voorzien om de vragen van de representanten te kunnen beantwoorden en dat de organisatie meer ruimte krijgt om de eigenheid van de organisatie naar voor te brengen.

Het is noodzakelijk om een methodologie voor de toelichting te bepalen, eventueel aan de hand van een sjabloon, over alle commissies heen. Dit moet een gelijke behandeling teweegbrengen.

Communiceer op voorhand het doel en het verloop van het gesprek naar de organisaties toe. Bezorg op voorhand de vragen van de commissie aan de organisaties, zodat zij beter weten over wat het gesprek zal gaan en zich kunnen voorbereiden en zelf de toon kunnen zetten.

Voorzie tijd voor een kwaliteitsvol nagesprek onder de commissieleden, zodat duidelijk is in de definitieve adviezen dat er rekening gehouden wordt met de toelichting aan de commissie.

> **Afstemming van de adviezen**

De SARC stelt vast dat de kwaliteit van de adviezen over dossiers en commissies heen verschilt. Gelet op het repliekrecht is het van belang dat de adviezen voldoende concrete elementen bevatten. Er moet gestreefd worden naar een gelijkaardige achterliggende redenering bij de opbouw van een advies en een consistente aanpak van de beoordeling over de commissies heen.

Aanbeveling

Faciliteer meer afstemming tussen de beoordelaars en voorzie meer overleg tussen de voorzitters van de verschillende (parallel)commissies om een betere vormelijke en inhoudelijke afstemming en kwalitatieve consistentie van de adviezen te bekomen, onder meer op het vlak van de toon van het

advies, de opbouw van de argumentatie en de gehanteerde woordenschat. Zoals gesuggereerd onder 'budgetverdeling per commissies' kan dit ook in een afstemmingscommissie gebeuren, waar inconsistenties gedetecteerd en weggewerkt kunnen worden.

Beslissing

> **Repliekrecht**

De repliek laat de organisaties onvoldoende ruimte om interpretatiefouten recht te zetten. Aanvragers en beoordelaars vinden de repliek een noodzakelijke stap in het proces maar de SARC stelt vast dat de repliefase relatief weinig aanpassingen oplevert. Feitelijke interpretatiefouten werden niet altijd rechtgezet in het definitieve advies. Daardoor leeft het gevoel dat de repliek niet wezenlijk behandeld werd en geen of weinig impact had op het definitieve advies. Ook wordt de repliek ingediend bij en behandeld door dezelfde commissie die het initiële oordeel velde.

Aanbeveling

De SARC vindt het repliekrecht een absolute meerwaarde in het proces, maar pleit voor een schriftelijke repliek die op alle elementen van het advies kan ingaan, zowel het artistieke als het zakelijke. De repliek is dan niet beperkt tot feitelijke onjuistheden.

> **Beroepsprocedure**

Er ontbreekt een reële en laagdrempelige beroepsprocedure voor aanvragers op feitelijke onjuistheden die niet gecorrigeerd zijn na repliek of formele tekortkomingen bij de toepassing van de procedure. Nu is er enkel de Raad van State, wat duur en lang aanslepend is.

Aanbeveling

De SARC beveelt aan dat het Departement CJM de ontvankelijkheid van het beroep beoordeelt op basis van de gemotiveerde klacht over formele tekorten.

Een ontvankelijk beroep kan door de Adviescommissie Kunsten die als beroepscommissies zetelt behandeld worden. Voorafgaand aan een gratis en toegankelijke beroepsprocedure kan een bereikbare ombudsman en meer communicatie over waar men met vragen terecht kan zeer nuttig zijn voor de aanvragers.

> **Werkingssubsidie voor twee beleidsperiodes**

Van organisaties die een aanvraag voor een werkingssubsidie voor twee beleidsperiodes indienen wordt in het decreet gevraagd dat ze zich engageren om tijdens die twee beleidsperiodes minstens drie functies op te nemen. De organisaties koppelden bijgevolg het kwalitatief uitvoeren van deze drie functies aan een bepaald subsidiebedrag dat zij daarvoor nodig hebben. Wanneer de organisaties nadien een gereduceerd subsidiebedrag toegewezen kregen, bleek het voor hen niet

mogelijk om binnen dit budget de vooropgestelde drie functies kwalitatief uit te voeren. Aangezien de functies reeds officieel vastgelegd werden door de beslissing van de Vlaamse Regering, was een wijziging aan deze functies bij de bespreking van de beheersovereenkomst niet langer mogelijk en dit resulteerde erin dat organisaties met een werkingssubsidie voor twee beleidsperioden de drie functies verplicht moesten realiseren met een te beperkt budget.

Aanbeveling

De organisaties die een werkingssubsidie voor twee beleidsperiodes aanvragen, maar een subsidiebedrag toegekend krijgen dat te sterk gereduceerd is ten opzichte van wat de organisatie nodig heeft, moeten de mogelijkheid geboden worden om het beleidsplan te wijzigen indien het oorspronkelijk plan niet meer kwalitatief uitgevoerd kan worden.

Dit moet mogelijk gemaakt worden door het aantal functies te reduceren (in het geval dat de aanvraag minimum 4 functies betrof) of door het aantal functies aan te houden, maar de acties per functie te reduceren of door een stap terug te zetten en af te zien van de aanvraag voor twee beleidsperiodes. Bij de laatste optie vraagt de SARC om te voorzien dat de organisatie in kwestie automatisch terug kan vallen op een goedgekeurde subsidiëring voor een vijfjarige werking. In ieder geval moet die keuze bij de aanvrager liggen.

> **Adviescommissie Kunsten**

De SARC merkt op dat er een aantal zaken fout gelopen zijn tijdens de beoordelingsprocedure (zie hierboven), maar dat er niet direct ingegrepen werd. Tot de taken van de Adviescommissie Kunsten behoort onder meer het ontwikkelen en opvolgen van de methodiek voor het inschakelen van beoordelingscommissies en externe experts bij de uitvoering van het decreet (cf. art. 84, 1° van het Kunstendecreet). Dit impliceert een opvolging van en zo nodig ingrijpen in het beoordelingsproces zelf, en niet enkel een post factum vaststelling van wat fout liep.

Aanbeveling

De SARC acht het noodzakelijk dat de Adviescommissie Kunsten minstens een rol als seingever en bewaker met initiatiefrecht opneemt wanneer vastgesteld wordt dat er tijdens het verloop van de subsidieprocedure afgeweken wordt van de ontwikkelde methodiek zoals uitgewerkt in het uitvoeringsbesluit en het draaiboek. Alle mogelijke middelen en informatie moeten daartoe ter beschikking gesteld worden aan de Adviescommissie en het Departement CJM moet de Adviescommissie van een antwoord voorzien. De SARC vraagt een beter samenspel tussen de Adviescommissie en het Departement CJM.

> **Uitstroom**

Er is geen uitloopregeling voor organisaties die niet langer structureel gesubsidieerd (kunnen) worden. Dit draagt bij aan de strategische keuzes die gemaakt worden binnen commissies (zie ook hierboven, onder 'budgetverdeling per commissie') en zorgt voor een spanning met de artistieke argumentatie.

Aanbeveling

Organisaties die in het verleden meermaals een werkingssubsidie ontvangen hebben, maar met een negatieve beoordeling geconfronteerd worden, moeten de kans gegeven worden een uitloopplan op te stellen met borging van de expertise, onderzoeken van mogelijke nieuwe samenwerkingen en wettelijke ontslagregelingen. De SARC stelt voor om een uitstroombesluit te ontwikkelen waarbij op maat van een organisatie bepaald wordt op welk terrein – ook financieel – geholpen kan worden.

Slotbeschouwingen

Bij het opmaken van dit advies stelt de SARC vast dat er de verschillende elementen uit voormalige adviezen van de SARC¹ nog steeds zorgen baren:

- De werkingssubsidie voor twee beleidsperioden: er is nood aan een heldere visie op de sectorbiotoop en de relatie met de bovenbouw en de Vlaamse Overheid. Naar aanleiding van deze procesevaluatie raadt de SARC aan om op basis van een grondige evaluatie door alle betrokken partijen na te gaan wat de effecten op het werkveld zijn, wat de concrete meerwaarde voor de sector is en of de vooropgestelde ambities van de decreetgever gerealiseerd zijn;
- Het niet kunnen combineren van een beurs met een projectsubsidie heeft kwalijke gevolgen voor de individuele kunstenaar;
- Het ontbreken van complementariteit met andere cultuurdecreten;
- Te weinig aandacht voor de samenwerking van de cultuursector met andere beleidsdomeinen.

De SARC dringt aan op verder onderzoek en een grondige evaluatie van het geheel.

Namens de Sectorraad Kunsten en Erfgoed,

Bart Demuyt, voorzitter
Sigrid Bosmans, ondervoorzitter
Laura Van Wijnsberghe, secretaris

¹ [Advies bij het voorontwerp van decreet betreffende de ondersteuning van de professionele Kunsten](#) van 27 november 2020; [Advies bij het ontwerp van decreet over de ondersteuning van de professionele Kunsten](#) van 12 maart 2021; [Advies bij het uitvoeringsbesluit Kunstendecreet](#) van 30 april 2021.